

ארבעה אבות פרק ראשון בבא קמא

ח.

עין משפט
נר מצוה

סג א מיי פייט מהל'
מלוה ולוה הלכה ד
סמג עשין דל טוש"ע חו"מ
סי קט סעף ד:
סד ב בוש"ע חו"מ סי קק
סעף ד ועין שם
צ"ב:
סה ג מיי פייט מהל'
מלוה ולוה הלכה א
סמג עשין דל:
סו ד מיי פייט מהלכות
מלוה ולוה הלכה ו
סמג עשין דל טוש"ע חו"מ
סי קט סעף ג:
סז ה מיי שם הלכה ה
טור ש"ע שם סעף ד:
סח ו מיי שם הלכה ו
טור ש"ע שם סעף
ה:

רבינו הנגאל

ואי אמרת בשליו הן שמיך
תיעשה בנינות דידיה
עידית, ודית לאת ליה טובא
ממנה, וידחה בעל חוב
ביבורית. ופרקי, כגון
דהוה ליה עידית ומכרה, כגון
והוה אין נפרעין מנכסיס
משוכרין במקום שיש
בני חורין וכי. ואמרי הכי
נמי מיסתברא דתניא
אחריתו בנינות ויבורית,
נוקין בבנינות ובעל חוב
וכתובת אשה ביבורית.
קשיין אהרינן כו, ופשוטה
היא. ורבינא אמר בדעולא
קמפלגי דאמי דבר תורה
בעל חוב ביבורית שנאמר
בחרץ תעמוד וכו', מה
דרכי שלחה להוציא
פחות שבכלים. ומה טעם
אמרו בעל חוב בבנינות,
בלעדי נעולות דלת בפני
ליון. האי תנא דקתני בעל
חוב בבנינות אית ליה
דעולא. והאי דקתני בעל
חוב ביבורית לית ליה
דעולא. ת"ד מברין
לאהרן] או לשלשה
כו. היי לו עידית ובינות
ויבורית, ומכרן לאחד או
לשלשה כאחד כולן נכנסו
לנוקין מן העידית ולבעל
חוב בבנינות ולכתובת
אשה ביבורית. ואקשי
אמאי, נימא הנחתי לך
מקום לגבות ממנו. ופרקי
כגון שלקח עידית
באחרונה. והיינו טעמי
דלא נבו כולהו מן העידית
משום דאמי' להו אי
שתקיתו ושקליהו
כדיניכיו, ופי' ורי לא,
מהדרנא זיבורית למריה
ואמנא לכו הנחתי לכם
מקום לגבות ממנו
ושקליהו כולהו מן
הזיבורית. ואקשי איהכי

ה"ג ארי וארי בשלא היתה לו עידית ומכרה הא דשויא בנינות
דידיה בעידית דעלמא הא דלא שויא בו'. והא דקאמר
ארי וארי כגון שלא היתה לו עידית ומכרה ו' ולא בעי למימר
דמרייהו מיירי שלא היה לו כלל דל"כ הוה דמיירי דשויא בנינות
דידיה כעידית דעלמא אמאי קרי לה
בנינות אללא ה"ק ארי וארי שלא
היתה לו עידית ומכרה כלומר לא
איירי כשהיתה לו עידית ומכרה אללא
כדלא מיירי שלא היתה לו מעולם
וכדלא מיירי כשהיתה לו ועדיין יש
לו ואין צריך לזקומי כשמכר
שום שדה וכדרי מרייהו זשל עולם
הן שמין:
**ואי בעית אימא ארי וארי כשהיתה
בנינות שלא בבנינות דעלמא.**
ולא גרס כעידית דעלמא דכיון דקאי
אשלא היתה לו עידית אמאי קרי
ליה בנינות כיון דהוה עידית דידיה
ודעלמא ועוד דל"כ היכי ממוקמא
ההיא דקתני נוקין ז"כ בנינות
צין למי"ד בשלו הן שמין צין למי"ד
זשל עולם הן שמין:
בר' לית ליה תקנתא דעולא.
דוקא היכא דלית ליה עידית
דארי וארי בנינות עידית לדידיה
מדנקט בנינות וזבורית משמע דאי
אית ליה עידית גזי צ"כ מבנינות
וקסבר כיון דלית ליה אללא בנינות
וזיבורית ואו דלמי"ד כגון עטמא
דלמך דנחמין (גיטין מט.) מפני מה
צ"כ אין דינו צעידית כדי שלא יראה
שדה נאה ודירה נאה לחצרו וילמך
אקפון וחלונו כדי שגאנא אותה נחמי;
**מה דרכו של אדם להוציא פחות
שבבבאים.** אע"ג דלית צ"ד
היה מוציא לא היה מוציא אללא מה
שלהו נותן לו:
להוציא פחות שבבבאים. וא"ת
אפי' פחות שבכלים שכלים
מיטב הוא כדלמך לעיל כל מיני
מיטב הוא וי"ל כשמציא כלים דרכו
להוציא הגרוע וכשמציא קרקע נמי
דרכו להוציא זיבורית ונראה דהלכה
דבשלו הן שמין דהכי אית ליה לרי"ג
זכתובת (דף קי):

עידית וזיבורית נוקין בעידית ובעל חוב
וכתובת אשה ביבורית קתני מיהא מציעא
בנינות וזיבורית נוקין וב"ח בבנינות וכתובת
אשה ביבורית ואי אמרת בשלוי הן שמין
תעשה בנינות שלו כעידית וידחה ב"ח
אצל זיבורית הכא במאי עסקינן כגון שהיתה
לו עידית ומכרה וכן א"ר חסדא כגון שהיתה
לו עידית ומכרה הכי נמי מסתברא מדרקתני
אחריתי בנינות וזיבורית נוקין בבנינות ב"ח
וכתובת אשה ביבורית קשיין אהרדי אלא
לא ש"מ כאן שהיתה לו עידית ומכרה כאן
שלא היתה לו עידית ומכרה ו' ואי בעית
אימא ארי וארי שלא היתה לו עידית
ומכרה ולא קשיא הא דשויא בנינות שלו
כעידית דעלמא וכאן דלא שויא בנינות שלו
כעידית דעלמא ואב"א ארי וארי כגון
שהיתה בנינות שלו בבנינות דעלמא והכא
בהא פליגי מ"ם בשלו הן שמין ומ"ם בשל
עולם הן שמין רבינא אמר בדעולא פליגי
דאמר עולא ידבר תורה ב"ח ביבורית
שנאמר ו' בחרץ תעמוד והאיך אשר אתה
נושה בו ויציא אליך את העבוב החוצה מה
דרכו של אדם להוציא לחוץ פחות שבכלים
ומה טעם אמרו ב"ח בבנינות כדי שלא
תנעול דלת בפני ליון מר אית ליה תקנתא
דעולא ומר לית ליה תקנתא דעולא: ת"ד
מכר לאחד או לשלשה בני אדם כאחד
כולן נכנסו תחת הבעלים וכו' אחר זה
כולן גובין מן האחרון אין לו גובה משלפניו
אין לו גובה משלפני פניו מכרן לאחד היכי
דמי אילימא בבת אחת השתא לשלשה
דאיכא למימר חד מינייהו קדים אמרת כולן
נכנסו תחת הבעלים מכרן לאחד מיבעיא
אלא פשיטא בזה אחר זה ומ"ש שלשה
דכל חד וחד אמר ליה הנחתי לך מקום
לגבות ממנו האי נמי אכל חד וחד לימא ליה
הנחתי לך מקום לגבות ממנו הכא במאי
עסקינן ובגון שלקח עידית באחרונה וכן
אמר רב ששת כגון שלקח עידית באחרונה
אי הכי ליתו כולהו ולגבו מעידית משום
דאמר להו אי שתקיתו ושקליהו כדיניכו
שקליהו ואי לא מהדרנא שמרא דזיבורית
למריה ושקליהו כולכו מזיבורית אי הכי
בגוקן

עידים וזיבורים נוקין צעידים ובעל חוב וכסופים אשה ביבורית.
מלאוריתתא צ"כ ביבורית כדלקמן ורצון הוא דתקון ליה ביבורית
משום נעילת דלת ללון והיכא דלית ליה בינות ליתא לתקנתא:
תעשה בנינות שלו כעידית. דהא מיטב היא לו: ומכרה, לאחר
הלואה דלישתעבדא ליה בנינות
לצ"כ מעיקרא צטר היתה עידית
בירו: ארי וארי שלא היתה לו
עידית. והכ"ע זשל עולם הן שמין:
ולא קשיא כו'. הא דקתני צ"כ
וכתובת אשה ביבורית דשויא בנינות
דידיה כעידית דעלמא: ארי וארי
זכגון שהיתה בנינות שלו לבנינות
דעלמא. ולא היתה לו עידית מתחילה
וכה פליגי דתנא דמתניתא קמיתתא
זכר זשל עולם הן שמין ואמטו להכי
שקיל צ"כ צעידית כדייה ואידך
זכר בשלו הן שמין. ל"א גרסינן
ארי וארי כגון שהיתה בנינות שלו
כעידית דעלמא ומפרשין ליה הכי
ארי וארי כשהיתה לו עידית ומכרה
וכה פליגי דתנא דמתניתא קמיתתא
זכר בשלו הן שמין וכיון דלדידיה
הוא בנינות אע"ג דלעלמא עידית
מיניה משלם ותנא דצרייתתא סבר
זשל עולם הן שמין. ותפוס לשון
ראשון: **דעולא קמיפליגי.** תנא
זכר לית ליה תקנתא דעולא אללא
זכר קרא אול ואפילו הו ליה נמי
עידית דהשתא הוא ליה בנינות
גמורה צין לדידיה צין לעלמא אפילו
הכי ס"ל דלשקול צ"כ מזיבורית:
מכרן לא' או לג' בני אדם. זיוס א'
מי שהיה עליו נוקין וכתובת אשה
וב"ח והיו לו עידית ובינות זיבורית:
נון נכנסו תחת הבעלים. נכנסו
להקוחות כדון המוכר ומי שלקח
עידית יפרע ליון ולוקח בנינות
ישלם את החוב ולוקח זיבורית את
הכתובה: מן האחרון. דלפי' שקלו
קמאי עידית ובינות מני מדתן להו
הקוחות לנזקין וצ"כ אללא זיבורית
דלמך הנחתי לך מקום לגבות הימנו
ותנן זכתת גיטין (דף מה): אין
נפרעים מנכסיס משועבדים זמקום
שיש בני חורין ואפי' הן זיבורית דכי
זון הני תרי קמאי אשתיר זיבורית
צני חורין ואע"פ דהדר אזדבנא
זכר זכתת אולית: אין לו. כדי
סיפוק שלשתן שאין אותו קרקע שוה
כל כך: זכר. המותר משלפניו:
אילימא צצת אדם. צטר אדם:
**השתא לג' דאיכא למימר חד מינייהו
קדים.** שזה לקח זכוקר והללו שנים
זערב ומני למיטען הנחתי לך מקום:
אמרת נכנסו תחת הבעלים. הואיל
ואין ניכר זשטר המכר מי לקח ראשון: אללא צוה אחר זה. זג'
נימא: לימא. האי לוקח אחד: הנחתי לך מקום לגבות.
כי היכי דניולו כולהו זכר זיבורית: שלקח עידית זכארונה.
דניחא ליה למיטב להו כדיייהו ולא לילו זכר עידית: גינו
מעידית. כלומר מעידית שגארה זת חורין צכ' הלקוחות
והוטל שיעבדון עליה: ואי לא מהדרנא לשטרך דזיבורית
למריה. כי היכי דמהדרו למיגזא מיניה דלין נפרעין מנכסיס
משועבדים זמקום שיס בני חורין: אי הכי. דמשום האי טעמא הוא:
נזקין

עידים וזיבורים נוקין צעידים ובעל חוב וכסופים אשה ביבורית.
מלאוריתתא צ"כ ביבורית כדלקמן ורצון הוא דתקון ליה ביבורית
משום נעילת דלת ללון והיכא דלית ליה בינות ליתא לתקנתא:
תעשה בנינות שלו כעידית. דהא מיטב היא לו: ומכרה, לאחר
הלואה דלישתעבדא ליה בנינות
לצ"כ מעיקרא צטר היתה עידית
בירו: ארי וארי שלא היתה לו
עידית. והכ"ע זשל עולם הן שמין:
ולא קשיא כו'. הא דקתני צ"כ
וכתובת אשה ביבורית דשויא בנינות
דידיה כעידית דעלמא: ארי וארי
זכגון שהיתה בנינות שלו לבנינות
דעלמא. ולא היתה לו עידית מתחילה
וכה פליגי דתנא דמתניתא קמיתתא
זכר זשל עולם הן שמין ואמטו להכי
שקיל צ"כ צעידית כדייה ואידך
זכר בשלו הן שמין. ל"א גרסינן
ארי וארי כגון שהיתה בנינות שלו
כעידית דעלמא ומפרשין ליה הכי
ארי וארי כשהיתה לו עידית ומכרה
וכה פליגי דתנא דמתניתא קמיתתא
זכר זשל עולם הן שמין וכיון דלדידיה
הוא בנינות אע"ג דלעלמא עידית
מיניה משלם ותנא דצרייתתא סבר
זשל עולם הן שמין. ותפוס לשון
ראשון: **דעולא קמיפליגי.** תנא
זכר לית ליה תקנתא דעולא אללא
זכר קרא אול ואפילו הו ליה נמי
עידית דהשתא הוא ליה בנינות
גמורה צין לדידיה צין לעלמא אפילו
הכי ס"ל דלשקול צ"כ מזיבורית:
מכרן לא' או לג' בני אדם. זיוס א'
מי שהיה עליו נוקין וכתובת אשה
וב"ח והיו לו עידית ובינות זיבורית:
נון נכנסו תחת הבעלים. נכנסו
להקוחות כדון המוכר ומי שלקח
עידית יפרע ליון ולוקח בנינות
ישלם את החוב ולוקח זיבורית את
הכתובה: מן האחרון. דלפי' שקלו
קמאי עידית ובינות מני מדתן להו
הקוחות לנזקין וצ"כ אללא זיבורית
דלמך הנחתי לך מקום לגבות הימנו
ותנן זכתת גיטין (דף מה): אין
נפרעים מנכסיס משועבדים זמקום
שיש בני חורין ואפי' הן זיבורית דכי
זון הני תרי קמאי אשתיר זיבורית
צני חורין ואע"פ דהדר אזדבנא
זכר זכתת אולית: אין לו. כדי
סיפוק שלשתן שאין אותו קרקע שוה
כל כך: זכר. המותר משלפניו:
אילימא צצת אדם. צטר אדם:
**השתא לג' דאיכא למימר חד מינייהו
קדים.** שזה לקח זכוקר והללו שנים
זערב ומני למיטען הנחתי לך מקום:
אמרת נכנסו תחת הבעלים. הואיל
ואין ניכר זשטר המכר מי לקח ראשון: אללא צוה אחר זה. זג'
נימא: לימא. האי לוקח אחד: הנחתי לך מקום לגבות.
כי היכי דניולו כולהו זכר זיבורית: שלקח עידית זכארונה.
דניחא ליה למיטב להו כדיייהו ולא לילו זכר עידית: גינו
מעידית. כלומר מעידית שגארה זת חורין צכ' הלקוחות
והוטל שיעבדון עליה: ואי לא מהדרנא לשטרך דזיבורית
למריה. כי היכי דמהדרו למיגזא מיניה דלין נפרעין מנכסיס
משועבדים זמקום שיס בני חורין: אי הכי. דמשום האי טעמא הוא:
נזקין

עידים וזיבורים נוקין צעידים ובעל חוב וכסופים אשה ביבורית.
מלאוריתתא צ"כ ביבורית כדלקמן ורצון הוא דתקון ליה ביבורית
משום נעילת דלת ללון והיכא דלית ליה בינות ליתא לתקנתא:
תעשה בנינות שלו כעידית. דהא מיטב היא לו: ומכרה, לאחר
הלואה דלישתעבדא ליה בנינות
לצ"כ מעיקרא צטר היתה עידית
בירו: ארי וארי שלא היתה לו
עידית. והכ"ע זשל עולם הן שמין:
ולא קשיא כו'. הא דקתני צ"כ
וכתובת אשה ביבורית דשויא בנינות
דידיה כעידית דעלמא: ארי וארי
זכגון שהיתה בנינות שלו לבנינות
דעלמא. ולא היתה לו עידית מתחילה
וכה פליגי דתנא דמתניתא קמיתתא
זכר זשל עולם הן שמין ואמטו להכי
שקיל צ"כ צעידית כדייה ואידך
זכר בשלו הן שמין. ל"א גרסינן
ארי וארי כגון שהיתה בנינות שלו
כעידית דעלמא ומפרשין ליה הכי
ארי וארי כשהיתה לו עידית ומכרה
וכה פליגי דתנא דמתניתא קמיתתא
זכר זשל עולם הן שמין וכיון דלדידיה
הוא בנינות אע"ג דלעלמא עידית
מיניה משלם ותנא דצרייתתא סבר
זשל עולם הן שמין. ותפוס לשון
ראשון: **דעולא קמיפליגי.** תנא
זכר לית ליה תקנתא דעולא אללא
זכר קרא אול ואפילו הו ליה נמי
עידית דהשתא הוא ליה בנינות
גמורה צין לדידיה צין לעלמא אפילו
הכי ס"ל דלשקול צ"כ מזיבורית:
מכרן לא' או לג' בני אדם. זיוס א'
מי שהיה עליו נוקין וכתובת אשה
וב"ח והיו לו עידית ובינות זיבורית:
נון נכנסו תחת הבעלים. נכנסו
להקוחות כדון המוכר ומי שלקח
עידית יפרע ליון ולוקח בנינות
ישלם את החוב ולוקח זיבורית את
הכתובה: מן האחרון. דלפי' שקלו
קמאי עידית ובינות מני מדתן להו
הקוחות לנזקין וצ"כ אללא זיבורית
דלמך הנחתי לך מקום לגבות הימנו
ותנן זכתת גיטין (דף מה): אין
נפרעים מנכסיס משועבדים זמקום
שיש בני חורין ואפי' הן זיבורית דכי
זון הני תרי קמאי אשתיר זיבורית
צני חורין ואע"פ דהדר אזדבנא
זכר זכתת אולית: אין לו. כדי
סיפוק שלשתן שאין אותו קרקע שוה
כל כך: זכר. המותר משלפניו:
אילימא צצת אדם. צטר אדם:
**השתא לג' דאיכא למימר חד מינייהו
קדים.** שזה לקח זכוקר והללו שנים
זערב ומני למיטען הנחתי לך מקום:
אמרת נכנסו תחת הבעלים. הואיל
ואין ניכר זשטר המכר מי לקח ראשון: אללא צוה אחר זה. זג'
נימא: לימא. האי לוקח אחד: הנחתי לך מקום לגבות.
כי היכי דניולו כולהו זכר זיבורית: שלקח עידית זכארונה.
דניחא ליה למיטב להו כדיייהו ולא לילו זכר עידית: גינו
מעידית. כלומר מעידית שגארה זת חורין צכ' הלקוחות
והוטל שיעבדון עליה: ואי לא מהדרנא לשטרך דזיבורית
למריה. כי היכי דמהדרו למיגזא מיניה דלין נפרעין מנכסיס
משועבדים זמקום שיס בני חורין: אי הכי. דמשום האי טעמא הוא:
נזקין

א) ס"א רב אשי אמר.
ב) ג' ארי וארי
ג) ג' ארי וארי
ד) עידית ומכרה
ה) עידית ומכרה
ו) עידית ומכרה
ז) עידית ומכרה
ח) עידית ומכרה
ט) עידית ומכרה
י) עידית ומכרה
יא) עידית ומכרה
יב) עידית ומכרה
יג) עידית ומכרה
יד) עידית ומכרה
יז) עידית ומכרה
יח) עידית ומכרה
יט) עידית ומכרה
כ) עידית ומכרה
כא) עידית ומכרה
כב) עידית ומכרה
כג) עידית ומכרה
כד) עידית ומכרה
כה) עידית ומכרה
כו) עידית ומכרה
כז) עידית ומכרה
כח) עידית ומכרה
כט) עידית ומכרה
ל) עידית ומכרה
לא) עידית ומכרה
לב) עידית ומכרה
לג) עידית ומכרה
לד) עידית ומכרה
לה) עידית ומכרה
לו) עידית ומכרה
לז) עידית ומכרה
לח) עידית ומכרה
לט) עידית ומכרה
לכ) עידית ומכרה
למ) עידית ומכרה
לנ) עידית ומכרה
לו) עידית ומכרה
לז) עידית ומכרה
לח) עידית ומכרה
לט) עידית ומכרה
לכ) עידית ומכרה
למ) עידית ומכרה
לנ) עידית ומכרה

תורה אור השלם
1. בחרץ תעמוד והאיך
אשר אתה נושה בו יוציא
אליך את העבוב
החרץ: דברים כד יא

הנחות הגר"א
[א] תו"ס ד"ה מר בו
דשיך כלן כו. י"ז אצל
הרכ"ב פי' זכ"ע בשל
הן שמין ומי' צעידית
לית לי דעולא וסדרא
ליה כ"ש דלמך זכאקין
מי' מ' וי' וכלן כיון שהיא
צעידית דעלמא ליתא
השטא ולאקמיה דלארתי
ואנן קיימא לן טעולא.
(ושבגרי' חו"מ פ"ט
ק"צ): [ב] ד"ה ט"ז
ואי' כו' י"ז כל ז' ב
לשטתם זכאקין יג' ב
אכל לפי היר"ג א"ר
לזה דר"ס מודה זמלוה
הכתובה זכאקין ופשוט דכ"א'
(ועמ"ש רבינו צו"ד סימן
שה פ"ק ט"ז):

בדימת